

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่ถูกบุกรุก โดยการมี
ส่วนร่วมของประชาชน กรณีคลองเป็ง

จัดทำโดย นายเอกฤทธิ์ จันตระกูล

ตำแหน่ง นายช่างโยธาชำนาญงาน

สังกัด กลุ่มงานบำรุงรักษาคลอง ๑

กองระบบคลอง สำนักการระบายน้ำ

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๒๙
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑. ชื่อเรื่อง การพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่ถูกรุกกรุก โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีคลองเป็ง

๒. หลักการและเหตุผล

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พล.ต.อ.อัศวิน ขวัญเมือง และคณะผู้บริหารมีนโยบายให้การบริหารราชการ การพัฒนา และแก้ไขปัญหาต่างๆ ของกรุงเทพมหานครดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพโดยประกาศ ๑ ภารกิจพิเศษ ๕ นโยบายทันใจ ๑๙ ภารกิจหลักต้นทันที พร้อมดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมทันทีภายใน ๖ เดือนถึง ๑ ปี ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ซึ่งมีสาระสำคัญปรากฏในนโยบายที่ ๒ “สะดวก” (Convenient) : เดินทางสะดวก ใช้ชีวิตสะดวก ข้อมูลสะดวก ในหัวข้อที่ ๒ น้ำเร่งระบายส่งการได้ทันที ๒๔ ชั่วโมง เร่งการระบายน้ำ ลดการท่วมขัง ด้วยการส่งการระยะไกล แบบรวมศูนย์ควบคุมการทำงานของเครื่องสูบน้ำอย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อเร่งการระบายน้ำลงสู่คลองหรืออุโมงค์ระบายน้ำ เพื่อลดการท่วมขัง และสามารถระบายน้ำในพื้นที่จุดอ่อนน้ำท่วมให้พ้นจุดวิกฤตได้ในเวลาอันสั้น

สำนักการระบายน้ำเป็นหน่วยงานหลักของกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่กรุงเทพมหานครตลอดจนดูแลและบำรุงรักษาทางระบายน้ำต่างๆ รวมทั้งรับผิดชอบดำเนินการในการจัดการคุณภาพน้ำให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน วิสัยทัศน์ “กรุงเทพมหานครมีสิ่งแวดล้อมด้านการระบายน้ำ และการจัดการคุณภาพน้ำที่ดี ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองมุ่งสู่ความเป็นมหานครที่น่าอยู่อย่างยั่งยืน” โดยมีพันธกิจคือพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานด้านการป้องกันน้ำท่วมและการระบายน้ำรองรับการเจริญเติบโตของเมืองเป็นเมืองที่น่าอยู่อย่างปลอดภัย ปลอดภัยพิบัติเพื่อเป็นมหานครแห่งความปลอดภัย พัฒนาสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการคุณภาพน้ำบนพื้นฐานของความน่าอยู่อย่างยั่งยืนปลอดภัย

กองระบบคลอง เป็นส่วนราชการของสำนักการระบายน้ำ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนงานโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการบำรุงรักษาคลอง การปรับปรุงขุดลอกคลอง ตรวจสอบ การขอ อนุญาต การร้องเรียนเกี่ยวกับคูคลอง การปรับปรุงขุดลอกคลอง ตรวจสอบการขออนุญาต การร้องเรียนเกี่ยวกับคูคลอง การเปิด-ปิด ประตูทำนบไม้ การบำรุงรักษาแหล่งรับน้ำ ตลอดจนการป้องกัน และแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบคลอง และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องโดยมีกลุ่มงานบำรุงรักษาคลอง จำนวน ๒ กลุ่ม ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การบำรุงรักษาทางระบายน้ำ คู คลอง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม การตรวจสอบสภาพสิ่งรูก้ำทาง ระบายน้ำ คูคลอง การรักษาความสะอาด เก็บขยะ กำจัดวัชพืช ขุดลอกดินเลน เปิดทางน้ำไหล การซ่อมสร้างเชื่อมกันดิน การสร้างสะพานท่อ การควบคุมการเปิด-ปิด และซ่อมแซมบำรุงรักษาประตูระบายน้ำตามทำนบไม้ การควบคุมดูแลการสัญจรทางน้ำ ตลอดจน การส่งเสริมกิจกรรมในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมทางน้ำ และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันมีประชาชนบุกรุกที่สาธารณะประโยชน์ที่อยู่ในความดูแลของกรุงเทพมหานคร ทั้งการบุกรุกที่ดินของรัฐ การรูก้ำถนนสาธารณะ การรูก้ำแม่น้ำ ลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือในที่ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันมีอยู่เป็นจำนวนมาก การบุกรุกที่สาธารณะถือเป็นปัญหาของกรุงเทพมหานครที่มีมาอย่างยาวนาน ถึงแม้ว่าจะมีการออกกฎหมายคุ้มครองป้องกันและดูแลรักษาที่สาธารณะประโยชน์ แต่ประชาชนก็ยังคงฝ่าฝืนกระทำผิดอยู่ แต่กรุงเทพมหานครก็ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะมาโดยตลอด

คลองเป็งเป็นคลองสาธารณะประโยชน์อยู่ในพื้นที่สำนักงานเขตวัฒนา ตั้งอยู่ระหว่าง ซอยทองหล่อ ๑๐ ถึงคลองแสนแสบ มีความกว้างประมาณ ๖ - ๘ เมตร และความยาวประมาณ ๑,๓๕๐ เมตร เป็นคลองหลักรองรับการระบายน้ำไหลลงสู่คลองแสนแสบข้างโรงเรียนวัดภาชี กรุงเทพมหานคร มีสำนักการระบายน้ำรับผิดชอบ ตลอดแนวคลองมีชุมชนรูก้าแนวเขตคลองยาว ประมาณ ๔๖๐ เมตร มีชุมชนที่ปลูกสร้างรูก้าคลองเป็ง ๓ ชุมชน ซึ่งได้แก่ ชุมชนคลองเป็งพัฒนา ชุมชนหลัง สน.ทองหล่อ ชุมชนลีลานุช ซึ่งชุมชนดังกล่าวเป็นชุมชนแออัดสร้างที่พังกูก้าพื้นที่คลอง และยังมีการทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลลงในคูคลองเป็นจำนวนมาก เป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ ส่งผลให้น้ำในคลองเน่าเสีย เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย นอกจากนี้ชุมชนแออัดดังกล่าวเป็นแหล่งมั่วสุมยาเสพติด และอาชญากรรมต่าง ๆ เป็นผลเสียต่อสุขภาพอนามัยในด้านสภาพแวดล้อม และความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณดังกล่าวอย่างมาก ทั้งนี้ สำนักงานเขตวัฒนา ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหารูก้าที่สาธารณะไปแล้ว แต่ว่าการดำเนินการดังกล่าวยังไม่สำเร็จเรียบร้อยไป ตามแผนที่กำหนด

หากการดำเนินการแก้ไขปัญหารูก้า และรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างรูก้าคลองเป็งเสร็จ เรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นควรดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม เกิดความเป็นระเบียบอย่างยั่งยืน เป็นการช่วยเพิ่มพื้นที่สาธารณะให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยกองระบบคลอง สำนักการระบายน้ำดำเนินการขุดลอกคลอง และก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล.แบบตาดท้องคลองตลอดแนวคลอง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมปรับปรุงภูมิทัศน์ ร่วมกันดูแลรักษา คลองให้มีความเป็นระเบียบ สร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของคลองร่วมกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับนโยบาย ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และเป็นไปตามวิสัยทัศน์ของสำนักการระบายน้ำ

ดังนั้น ผู้จัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลคลองเป็ง จึงเห็นควร เสนอให้มีการพัฒนาพื้นที่ที่ถูกรูก้าที่สาธารณะบริเวณคลองเป็ง สำนักงาน เขตวัฒนา โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนสู่ความยั่งยืน

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหารูก้าที่สาธารณะคลองเป็งได้อย่างยั่งยืน
- ๓.๒ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำในพื้นที่เขตวัฒนา
- ๓.๓ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหารูก้าที่สาธารณะคลองเป็ง
- ๓.๔ เพื่อเพิ่มพื้นที่สาธารณประโยชน์ให้กับประชาชนในพื้นที่เขตวัฒนา

๔. เป้าหมาย

ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณคลองเป็ง หลังจากดำเนินการแก้ไขปัญหารูก้าที่สาธารณะเรียบร้อยแล้ว โดยการขุดลอกคลอง และก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล.แบบตาดท้องคลองตลอดแนว คลอง และให้ประชาชนมีส่วนร่วมการปรับปรุงภูมิทัศน์ร่วมกันดูแลรักษาคลองเป็ง โดยจะแล้วเสร็จ ภายใน ๑ ปี

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการดำเนินการ

๕.๑ แนวคิดการวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร (SWOT Analysis) โดยอัลเบิร์ต ฮัมฟรีย์ (Albert Humphrey) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ ๒ ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้น การวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation analysis) โดยวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนเพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) และวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคเพื่อให้รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร อันจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์กร

การวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบต่องานขององค์กร SWOT มาจากตัวย่อภาษาอังกฤษ ดังนี้

S มาจาก Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็ง ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายในความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก องค์กรนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึงการดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ดี

W มาจาก Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายในสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบและด้อยความสามารถ ซึ่งองค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึงการดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ไม่ดี เป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่าง ๆ ของหน่วยงาน ซึ่งจะต้องหาวิธีในการแก้ไขปัญหานั้น

O มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาส ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กร เป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกของหน่วยงานเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายใน

T มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรค ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กรไม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่อองค์กร บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ และในทางกลับกัน อุปสรรคอาจกลายเป็นโอกาสได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้องค์กรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์แวดล้อม เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก

หลักการของ SWOT คือ การวิเคราะห์โดยการสำรวจจากปัจจัยภายในองค์กร และปัจจัยภายนอกองค์กร ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง รู้สภาพแวดล้อมชัดเจน และวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในองค์กร และภายในองค์กรจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กรทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้ว และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กร

- จุดแข็ง (Strength) หมายถึง ส่วนดี จุดเด่น ข้อได้เปรียบภายในองค์กร ความสามารถในการแข่งขัน

- จุดอ่อน (Weakness) หมายถึง ข้อด้อย ข้อเสียเปรียบขององค์กร ความล้าสมัย ไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ความไม่มีประสิทธิภาพขององค์กร ภาพลักษณ์ที่เป็นจุดด้อย โดย การพิจารณาจุดแข็งและ

จุดอ่อนขององค์กรนั้น จะคำนึงถึงปัจจัยภายในองค์กร (Internal factors) คือทรัพยากรทางการบริหารทั้ง ๔ มิติ ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการบริหารจัดการ (Management)

- โอกาส (Opportunity) หมายถึง สถานการณ์ภายนอกองค์กรที่มีผลในเชิงบวก มีส่วนเอื้อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

- อุปสรรค (Threat) หมายถึง ข้อจำกัด ปัญหาอุปสรรคภายนอกองค์กรที่จะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลกระทบในเชิงลบทำให้องค์กรไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดการวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT Analysis) ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการการพัฒนาพื้นที่ สาธารณะที่ถูกบุกรุก โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีคลองเป็ง ดังนี้

จุดแข็ง (STRENGTH)	จุดอ่อน (WEAKNESS)
<p>๑. กรุงเทพมหานครมีนโยบายในการแก้ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะอย่างจริงจัง</p> <p>๒. ผู้บริหารของสำนักงานเขตวัฒนาให้ความสำคัญกับปัญหาการรื้อย้ายผู้บุกรุกคลองเป็ง</p> <p>๓. เจ้าหน้าที่เขตที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินสาธารณะได้ดำเนินการกำกับดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย</p> <p>๔. มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมตลอดจนให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนคลองเป็งได้</p> <p>๕. มีงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะ</p>	<p>๑. เจ้าหน้าที่เขตที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินสาธารณะมีภารกิจมาก ไม่สามารถออกตรวจสอบได้อย่างทั่วถึงรวมทั้งมีการโยกย้ายกันเป็นประจำ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง</p> <p>๒. ระยะเวลาที่มีจำกัดซึ่งการสร้างการมีส่วนร่วมต้องใช้เวลาในการปรึกษาหารือกับตัวแทนชุมชนและคณะทำงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะไม่ทันกับเวลาในสัญญาการจ้างเหมาโครงการก่อสร้างระบบระบายน้ำคลองเป็ง</p> <p>๓. ชุมชนคลองเป็งไม่มีผู้นำที่เป็นทางการ ไม่มีกลุ่มหรือกิจกรรมทางสังคม และไม่รู้จักกระบวนการพัฒนาชุมชนและการมีส่วนร่วม จึง</p>

	<p>ต้องอาศัยเวลาในการสร้างผู้นำ</p> <p>๕. ผู้บุกรุกส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างหรือค้าขาย รายได้ไม่เพียงพอ ไม่มีเงินออมและไม่มีทุนหรือกำลังทรัพย์ที่มากพอไปซื้อหรือเช่าบ้านใหม่อยู่ จึงไม่ต้องการที่จะย้ายออกไป</p>
โอกาส (OPPORTUNITY)	อุปสรรค (THREAT)
<p>๑. รัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาที่บุกรุกสาธารณะ เห็นได้จากการนำมาตรา ๔๔ มาใช้ในคลองลาดพร้าวและคลองสอง</p> <p>๒. มีกฎหมายบังคับในในเรื่องการดูแลรักษาที่ดินสาธารณะที่ชัดเจนและกรุงเทพมหานครมีแนวทางการไล่รื้อผู้บุกรุกที่ดินสาธารณะอย่างชัดเจน</p> <p>๓. หน่วยงานภายนอกเช่น กลุ่ม NGO สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) สหพันธ์องค์กรชุมชนคนจนเมืองแห่งชาติ (สอช.) พร้อมทั้งจะให้ช่วยเหลือและสนับสนุนในเรื่องการสร้างกลุ่มสหกรณ์และโครงการบ้านมั่นคง</p> <p>๔. มีการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเกิดการบูรณาการในการทำงานและมีคณะทำงานด้านการช่วยเหลือผู้บุกรุก</p> <p>๕. ประชาชนในปัจจุบันสนใจเข้ามามีส่วนร่วมกับการทำงานของภาครัฐ</p> <p>๖. ประชาชนนิยมใช้พื้นที่สาธารณะในการพักผ่อนใจ ออกกำลังกายมากขึ้น</p>	<p>๑. การบูรณาการระหว่างหน่วยงานอาจทำได้ยาก เนื่องจากแต่ละหน่วยงานยึดติดในบริบทของตนเอง</p> <p>๒. อาจมีกลุ่ม NGO บางกลุ่มเข้ามาสนับสนุนจากผู้บุกรุกบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยในนโยบายการสร้างเงื่อนไขจนเกิดการต่อต้านและไม่ยอมย้ายออกไป</p> <p>๓. ประชาชนที่บุกรุกไม่ต้องการอพยพออกนอกพื้นที่เพราะที่อยู่อาศัยเดิมอยู่ใกล้กับแหล่งประกอบอาชีพ</p>

ผลการวิเคราะห์ SWOT พบว่า มีทั้งจุดแข็งและโอกาส ที่สัมพันธ์กันและสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ได้ต่อไป กล่าวคือ มีจุดแข็งและโอกาสหลายอย่าง จึงถือได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนา กรุงเทพมหานครมีนโยบายในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะอย่างจริงจัง ประกอบกับรัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะจึงส่งผลดีต่อการแก้ไขปัญหาให้สามารถดำเนินการแก้ไขได้สำเร็จเร็วขึ้น อีกทั้งเจ้าหน้าที่เขตที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินสาธารณะได้ดำเนินการกำกับดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดินได้ตามกฎหมาย มีกฎหมายที่ใช้ในการดำเนินการรองรับ มีหน่วยงานช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะหลายหน่วยงาน ประชาชนสนใจการเข้ามามีส่วนร่วมกับการทำงานของภาครัฐ ดังนั้น การพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่ถูกบุกรุก

คลองเป็ง จึงควรใช้กลยุทธ์ SO โดยใช้จุดแข็งจากการที่กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ในการแก้ไข ปัญหาที่บุงกรุกสาธารณะมาใช้ร่วมกับโอกาสที่มีคือ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาที่บุงกรุก สาธารณะ ประชาชนให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมกับการดำเนินการของภาครัฐ ในการดำเนินการ พัฒนาพื้นที่สาธารณะที่ถูบบุงกรุกคลองเป็ง จึงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

๕.๒ แนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุงกรุกที่สาธารณะคลองเป็ง

คลองเป็งเป็นคลองสาธารณะประโยชน์อยู่ในพื้นที่สำนักงานเขตวัฒนา ตั้งอยู่ระหว่าง ซอยทองหล่อ ๑๐ ถึงคลองแสนแสบ มีความกว้างประมาณ ๔ – ๘ เมตร และความยาวประมาณ ๑,๓๙๐ เมตร ระบายน้ำไหลสู่คลองแสนแสบข้างโรงเรียนวัดภาษี ซึ่งมีด้วยกัน ๓ ชุมชน ประกอบด้วย ๑. ชุมชน คลองเป็งพัฒนา มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้นประมาณ ๗๐ หลัง ๒. ชุมชนหลัง สน.ทองหล่อมมีจำนวนครัวเรือน ทั้งหมดประมาณ ๔๔ หลัง ๓. ชุมชนลีลานุช มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้นประมาณ ๕๐ หลัง

การดำเนินการกับผู้บุงกรุกที่สาธารณะเป็นหน้าที่รับผิดชอบของสำนักงานเขตใน ฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่จะต้องดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย ผู้อำนวยการเขตในฐานะผู้มีหน้าที่ดูแล รักษาที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดิน โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่นที่ พ.ศ.๒๕๕๗ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๒ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๖๙(๑) และมาตรา ๘๙(๑๐) คำสั่งกรุงเทพมหานครที่ ๑๒๖๗/๒๕๔๖ คำสั่งกรุงเทพมหานครที่ ๑๒๖๗/๒๕๔๖ เรื่องมอบอำนาจให้ข้าราชการปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๖ ประกอบกับหนังสือสั่งการของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่ กท. ๑๕๐๓/๑๒๗๕ ลง วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยริมคูคลองและที่สาธารณะ จัดเจ้าหน้าที่ ตรวจสอบบริเวณที่สาธารณประโยชน์ในพื้นที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ และดำเนินการกับผู้บุงกรุกที่ สาธารณประโยชน์ ตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

สำนักงานเขตวัฒนา (หนังสือ ที่ กท ๐๔๐๐.๑/๔๙๔ วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เรื่อง รายงานสิ่งปลูกสร้างรุกล้ำคลองเป็งที่สาธารณะ เขตวัฒนา) มีแนวทางการดำเนินการแก้ไขการบุงกรุก ที่สาธารณะคลองเป็ง ดังนี้

๑. สำรวจลักษณะบ้านว่าเป็นบ้านร้าง บ้านเช่า บ้านเพื่อการอยู่อาศัย จำนวน ราย อายุ เพศ เป็นต้น
๒. จัดทำแผนการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกจากคลองเป็งที่สาธารณะ โดยการทำการ รื้อถอน สิ่งปลูกสร้าง ดังนี้

- ดำเนินการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รกร้าง เสื่อมโทรม ทุตรโทรม ที่ไม่มีเจ้าของครอบครอง
- ดำเนินการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่เป็นบ้านปล่อยให้เช่า
- ดำเนินการเจรจา พุดคุยกับผู้ปลูกสร้างรुकล้าคร่อมคลองเป่งให้รื้อย้ายไปอยู่ริมสันเขื่อน พร้อมประสานสำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานครเพื่อจัดที่อยู่แห่งใหม่
- หากไม่สามารถดำเนินการรื้อถอนได้ จะบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาด โดยออกคำสั่งตาม ปว.๔๔ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร เพื่อดำเนินการรื้อถอนต่อไป

ทั้งนี้ เมื่อประมาณเดือนมีนาคม - เมษายน ๒๕๕๙ สำนักงานเขตวัฒนาได้ดำเนินการรื้อถอนฝั่งชุมชนลีลาซุช จำนวน ๑๖ หลัง และในวันที่ ๕ กันยายน - ๑๖ กันยายน ได้รื้อถอนอีก ๑๔ จุด ซึ่งต่อไปจะดำเนินการขยายพื้นที่ในการดำเนินการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รुकล้าออกจากคลองเป่งให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ต่อไป

จากแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะคลองเป่ง ทำให้ทราบถึงความคืบหน้าของการดำเนินการ ส่งผลให้ง่ายต่อการวางแผนการดำเนินการรื้อถอนอีก ๒ ชุมชนในขั้นตอนต่อไปอาจจะวางแผนขยายพื้นที่ในการดำเนินการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รुकล้าให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ หลังจากนั้นจะวางแผนหารี้อร่ร่วมกันกับประชาชนในการร่วมกันอนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ของพื้นที่ได้ต่อไป

๕.๓ แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วม(สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, กระทรวง ศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย ๒๕๕๕, หน้า ๑๑๖) คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ ในการกำหนด นโยบายพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการ รวมทั้งมีส่วนใน การควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมว่ามี ๒ ลักษณะ คือ

การมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา ๕ ขั้น ดังนี้

๑. ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจนกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ

๒. ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

๓. ชั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วม บริหารงาน ประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

๔. ชั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับ ผลประโยชน์อันเกิดจาก การพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

๕. ชั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วม ประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่

จากแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในข้อ ๖ กรอบ แนวทางการดำเนินการ โดยนำประชาชนซึ่งอาจเป็นคณะกรรมการชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการและ คณะทำงานการดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณคลองเป็ง เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุง ร่วม แสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมกันช่วยดูแลรักษาคลอง

๖. แนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินการ

ในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่ถูกบุกรุก โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีคลองเป็ง จะดำเนินการภายหลังจากการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะคลองเป็งเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยมี แนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๖.๑ ชั้นเตรียมการ

๖.๑.๑ ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์แนวทาง ขั้นตอน และผลการดำเนินการแก้ไข การบุกรุกที่สาธารณะคลองเป็ง กฎหมายและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๖.๑.๒ สรุปผลการศึกษา เพื่อเสนอขออนุมัติเห็นชอบการปรับปรุงภูมิทัศน์ บริเวณคลองเป็ง หลังจากการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะคลองเป็ง

๖.๑.๓ แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ บริเวณคลองเป็ง ซึ่งประกอบด้วย สำนักงานเขตวัฒนา สำนักการระบายน้ำ สำนักพัฒนาสังคม และ ประชาชน/ตัวแทนชุมชน บริเวณคลองเป็ง

๖.๑.๔ จัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) โดยกำหนดกรอบระยะเวลาการ ดำเนินงานกำหนดประเด็น กิจกรรม / ขั้นตอนการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการ ดังนี้

ทั้งนี้ ในส่วนของสำนักการระบายน้ำ จะดำเนินการขุดลอกคลอง และก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล.แบบตาดท้องคลองตลอดแนวคลอง

๓) ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์คลองเป็ง ตามแบบที่กำหนด

๔) สรุปผลและรายงานผลการดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์เสนอให้

ผู้บริหารทราบ

๖.๒.๓ กำหนดวิธีการบริหารจัดการดูแลบำรุงรักษาคลองและสภาพพื้นที่บริเวณคลองเป็ง โดยให้ประชาชนหรือตัวแทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาคลอง

๖.๓ ขั้นตอนการประเมินผล

ประเมินผลภายหลังการดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์คลองเป็งเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยประเมิน

- ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมคลองเป็ง

- ประสิทธิภาพการระบายน้ำในพื้นที่เขตพัฒนาหลังจากการดำเนินการปรับปรุง

ภูมิทัศน์คลองเป็งเสร็จเรียบร้อยแล้ว

- สรุปและรายงานผลการประเมิน

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

- สำนักงานเขตวัฒนา ประกอบด้วย ฝ่ายโยธา ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม ฝ่ายเทศกิจ ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ ฝ่ายรักษาความสะอาดฯ และฝ่ายการคลัง

- สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร

- สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร

- หน่วยงานภายนอก เช่น NGO สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(พอช.) สหพันธ์องค์กรชุมชนคนจนเมืองแห่งชาติ(สอช.) และการเคหะแห่งชาติ เป็นต้น

- ประชาชนชุมชนคลองเป็งพัฒนา ชุมชนหลัง สน.ทองหล่อ ชุมชนลีลานุช

๗. ระยะเวลาการดำเนินการ

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ดำเนินการตั้งแต่ ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึง กันยายน ๒๕๖๑ ประกอบด้วย

๗.๑ ขึ้นเตรียมการ เริ่ม ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึง พฤศจิกายน ๒๕๖๐

๗.๒ ขึ้นดำเนินการ เริ่ม พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ถึง กันยายน ๒๕๖๑

๗.๓ ขึ้นการประเมินผล เริ่ม สิงหาคม ๒๕๖๑ ถึง กันยายน ๒๕๖๑

๘. งบประมาณ

- งบประมาณประจำปีพ.ศ. ๒๕๖๑ แผนงานจัดการระบายน้ำ และแก้ไขปัญหาหน้าท่วม งานระบบคลอง หมวดรายจ่าย ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างวงเงินงบประมาณ ๒๔,๐๐๐,๐๐๐.- บาท ของ สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร

- งบประมาณประจำปีพ.ศ. ๒๕๖๑ ของสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด (KPI)	วิธีการ/เครื่องมือ
<p>เป้าหมาย (Output)</p> <p>ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ บริเวณคลองเป็ง หลังจาก ดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุก ที่สาธารณะแล้ว โดยการขุดลอก คลอง และก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. แบบดาดท้องคลองตลอดแนว คลอง และให้ประชาชนมีส่วนร่วม การปรับปรุงภูมิทัศน์ร่วมกันดูแล รักษาคลองเป็ง จะดำเนินการแล้ว เสร็จ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑</p>	<p>- หลังการดำเนินการแก้ไขปัญหา การบุกรุกที่สาธารณะคลองเป็ง เรียบร้อยแล้ว มีการปรับปรุงภูมิ ทัศน์บริเวณคลองเป็ง โดยการ ขุดลอกคลอง และก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล.แบบดาดท้องคลองตลอด แนวคลองแล้วเสร็จ และให้ ประชาชนมีส่วนร่วมการปรับปรุง ภูมิทัศน์ร่วมกันดูแลรักษาคลอง เป็ง</p>	<p>- รายการผลการดำเนินการ</p>
<p>วัตถุประสงค์ (Outcome)</p> <p>๑. เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาการ บุกรุกที่สาธารณะคลองเป็งได้ อย่างยั่งยืน</p>	<p>- ไม่มีการกลับมาบุกรุกที่ สาธารณะคลองเป็ง</p>	<p>- รายงานการบุกรุกที่สาธารณะ</p>
<p>๒. เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการ ระบายน้ำในพื้นที่เขตวัฒนา</p>	<p>- การระบายน้ำในพื้นที่เขตวัฒนา คล่องตัวขึ้น ร้อยละ ๘๐ เมื่อเทียบกับ สถิติการระบายน้ำก่อนการ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุง</p>	<p>- รายงานผลน้ำท่วมขังในพื้นที่ ถนนสุขุมวิทฝั่งเหนือ</p>
<p>๓. เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ สาธารณะคลองเป็ง</p>	<p>- มีตัวแทนชุมชนเข้าร่วมการ ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณคลองเป็ง ครบทั้ง ๓ ชุมชน</p>	<p>- รายงานการประชุม</p>
<p>๔. เพื่อเพิ่มพื้นที่ สาธารณประโยชน์ให้กับประชาชน ในพื้นที่เขตวัฒนา</p>	<p>- สำนักงานเขตวัฒนา มีพื้นที่ สาธารณประโยชน์เพิ่มขึ้น จำนวน ๑ พื้นที่</p>	<p>- รายการผลการดำเนินการ</p>

๑๐. ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานและการดูแลที่สาธารณประโยชน์เพื่อก่อสร้างเขื่อนค.ส.ล.ในคลอง ให้ได้ผลอย่างจริงจังต้องได้รับการสนับสนุนในการดำเนินการดังนี้

๑. การก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล.แบบตาดท้องคลอง คลองเป้ง เมื่อดำเนินการก่อสร้างเขื่อนแล้วเสร็จเต็มโครงการตลอดความยาวคลองแล้ว สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการไหลระบายของน้ำได้ดีเต็มศักยภาพ ความสามารถของคลองแล้วก็ตามแต่ก็ยังเป็นการแก้ปัญหการเกิดน้ำท่วมขังได้เพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหการเกิดน้ำท่วมได้โดยเด็ดขาดเนื่องจากระบบคลองระบายน้ำเป็นเพียงส่วนทำหน้าที่ลำเลียงน้ำออกจากพื้นที่เท่านั้นซึ่งระบบระบายน้ำที่ดียังคงต้องอาศัยองค์ประกอบของการระบายน้ำส่วนต่างๆ เช่น ช่องรับน้ำฝนบนถนน ระบบท่อระบายน้ำและสถานีสูบน้ำที่มีประสิทธิภาพ ลำเลียงปริมาณน้ำฝนที่ตกลงมาท่วมขังตามท้องถนนในพื้นที่ให้ไหลลงสู่คลองและระบายออกไปยังสู้แม่น้ำได้ดียิ่งขึ้น

๒. การดำเนินการก่อสร้างเขื่อนกันดิน ค.ส.ล. ถ้าสามารถดำเนินการได้ครบทุกคลอง ๑,๑๖๑ คลอง ที่มีอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ก็จะทำให้คลองมีศักยภาพในการระบายน้ำได้เต็มประสิทธิภาพ อีกทั้งสามารถแก้ไขปัญหการบุกรุกคลองสาธารณประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ยังสามารถแก้ไขทะเลาปัญหาอันเกิดจากน้ำท่วมขังในพื้นที่เนื่องจากน้ำฝนน้ำหลากและน้ำทะเลหนุนได้

๓. ควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ให้ตระหนักถึงความสำคัญของคลองระบายน้ำ ลักษณะของปัญหา แนวทางในการแก้ไข ร่วมกันรักษาป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ท่วมที่เกิดขึ้นให้ดำเนินไปอย่าง มีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน

๔. เพื่อให้การดำเนินการกับผู้บุกรุกที่สาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความดูแลของกรุงเทพมหานครเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ อันเป็นประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมจึงให้หน่วยงานหรือส่วนราชการที่มีอำนาจ หน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการคุ้มครองป้องกันและดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

๕. การแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยของชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ จะต้องเกิดจากความร่วมมือของประชาชนกับภาครัฐร่วมกัน โดยเริ่มตั้งแต่การรับรู้สภาพปัญหา การเตรียมการแก้ไขปัญหาการให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหของประชาชน และการยอมรับของรัฐต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะ

๖. กรุงเทพมหานครต้องให้ความสำคัญกับภาคีเครือข่ายการแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยด้วยความจริงจัง โดยเชิญหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่นสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(พอช.) สหพันธ์องค์กรชุมชนคนจนเมืองแห่งชาติ(สอช.) และการเคหะแห่งชาติมาประชุมและลงนามร่วมกันอย่างเป็นทางการในการร่วมกันแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยอย่างครบวงจร และเป็นระบบ เพื่อให้การแก้ไขปัญหามีทิศทางเดียวกัน และเกิดการประสานความร่วมมือกันอย่างแท้จริง

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

เรื่อง การพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่ถูกบุกรุก
โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีคลองเป็ง

จัดทำโดย นายเอกฤทธิ์ จันตระกุล
ตำแหน่ง นายช่างโยธาชำนาญงาน

เรื่อง

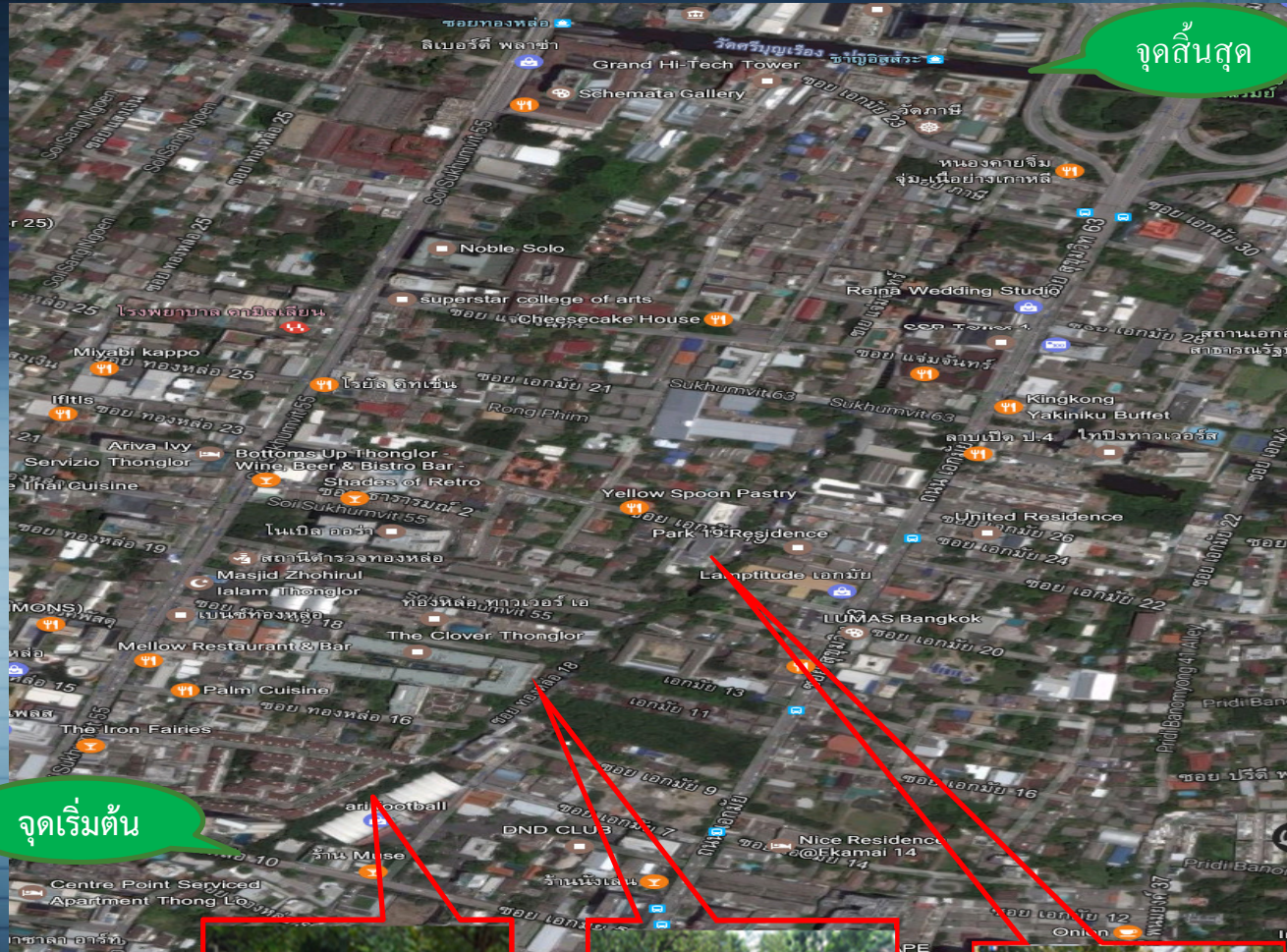
การพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่ถูกบุกกรุก

โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีคลองเป็ง

หลักการและเหตุผล

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พล.ต.อ.อัศวิน ขวัญเมือง และคณะผู้บริหารมีนโยบาย ให้การบริหารราชการ การพัฒนา และแก้ไขปัญหาต่างๆ ของกรุงเทพมหานครดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพโดยประกาศ ๑ ภารกิจพิเศษ ๕ นโยบาย ทันใจ ๑๙ ภารกิจหลักต้นทันที พร้อมดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ทันทีภายใน ๖ เดือนถึง ๑ ปี ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ซึ่งมีสาระสำคัญปรากฏในนโยบายที่ ๒ “สะดวก” (Convenient) : เดินทางสะดวก ใช้ชีวิตสะดวก ข้อมูลสะดวก ในหัวข้อที่ ๒ น้ำแรง ระบายสั่งการได้ทันที ๒๔ ชั่วโมง แรงการระบายน้ำ ลดการท่วมขังฯ

แผนที่สังเขปกคลองเป็ง

จุดเริ่มต้น

จุดสิ้นสุด

ชุมชนเป็งพัฒนา

ชุมชนหลัง สน.ทองหล่อ

ชุมชนลีลามุข

วัตถุประสงค์

- 1 เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะคลองเป็งได้อย่างยั่งยืน
- 2 เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำในพื้นที่เขตวัฒนา
- 3 เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะคลองเป็ง
- 4 เพื่อเพิ่มพื้นที่สาธารณะประโยชน์ให้กับประชาชนในพื้นที่เขตวัฒนา

เป้าหมาย

- ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณคลองเป็ง หลังจากดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะเรียบร้อยแล้ว โดยการขุดลอกคลองและก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล.แบบดาดท้องคลองตลอดแนวคลอง และให้ประชาชนมีส่วนร่วมการปรับปรุงภูมิทัศน์ร่วมกันดูแลรักษาคลองเป็ง โดยจะแล้วเสร็จภายใน ๑ ปี

ความรู้ที่นำมาใช้ในการดำเนินการ

อุปสรรค
(Threat)

โอกาส
(Opportunity)

จุดอ่อน
(Weakness)

จุดแข็ง
(Strength)

SWOT Analysis

ผลการวิเคราะห์ SWOT

พบว่า มีทั้งจุดแข็งและโอกาส ที่สัมพันธ์กันและสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ได้ต่อไป กล่าวคือ มีจุดแข็งหลายและโอกาสหลายอย่าง จึงถือได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนา กรุงเทพมหานครมีนโยบายในการแก้ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะอย่างจริงจัง ประกอบกับรัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาค่าที่บุกรุกสาธารณะจึงส่งผลดีต่อการแก้ไขปัญหาลงสามารถดำเนินการแก้ไขได้สำเร็จเร็วขึ้น อีกทั้งเจ้าหน้าที่เขตที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินสาธารณะได้ดำเนินการกำกับดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดินได้ตามกฎหมาย มีกฎหมายที่ใช้ในการดำเนินการรองรับ มีหน่วยช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาค่าที่สาธารณะหลายหน่วยงาน ประชาชนสนใจการเข้ามีส่วนร่วมกับการทำงานของภาครัฐ

แนวทางการดำเนินการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินการ

ขั้นเตรียมการ

- ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์แนวทาง
- สรุปผลการศึกษา
- แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน
- จัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan)

ขั้นดำเนินการ

- ประชุมคณะกรรมการและคณะทำงาน
- ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์

ขั้นตอนการประเมินผล

- ความพึงพอใจของประชาชน
- ประสิทธิภาพการระบายน้ำ
- สรุปและรายงานผล

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

- สำนักงานเขตวัฒนา
- สำนักการระบายน้ำ
- สำนักพัฒนาสังคม
- หน่วยงานภายนอก
- ประชาชนชุมชนริมคลอง

ระยะเวลาการดำเนินการ

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ → ตั้งแต่ ตุลาคม ๒๕๖๐ → ถึง กันยายน ๒๕๖๑

เตรียมการ
ตุลาคม-พฤศจิกายน

ดำเนินการ
พฤศจิกายน-กันยายน

ประเมินผล
สิงหาคม-กันยายน

งบประมาณ

งบประมาณประจำปีพ.ศ. ๒๕๖๑ แผนงานจัดการระบายน้ำ และแก้ไขปัญหา
ท่วม งานระบบคลอง หมวดรายจ่าย ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างของสำนักงาน
ระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร

งบประมาณประจำปีพ.ศ. ๒๕๖๑ ของสำนักงานเขตวัฒนา
กรุงเทพมหานคร

แนวทางการติดตามและประเมินผล

เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด (KPI)	วิธีการ/เครื่องมือ
<p><u>เป้าหมาย (Output)</u> ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณคลองเป็ง หลังจากดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุก ที่สาธารณะแล้ว โดยการขุดลอกคลอง และก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล.แบบดาดท้องคลองตลอดแนวคลอง และให้ประชาชนมีส่วนร่วมการปรับปรุงภูมิทัศน์ร่วมกันดูแลรักษาคลองเป็ง จะดำเนินการแล้วเสร็จ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑</p>	<p>- หลังการดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะคลองเป็งเรียบร้อยแล้ว มีการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณคลองเป็ง โดยการ ขุดลอกคลอง และก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล.แบบดาดท้องคลองตลอดแนวคลอง และให้ประชาชนมีส่วนร่วมการปรับปรุงภูมิทัศน์ร่วมกันดูแลรักษาคลองเป็ง</p>	<p>- รายการผลการดำเนินการ</p>

แนวทางการติดตามและประเมินผล

เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด (KPI)	วิธีการ/เครื่องมือ
<p><u>วัตถุประสงค์ (Outcome)</u></p> <p>๑. เพื่อให้สามารถแก้ไข ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะ คลองเป็งได้ อย่างยั่งยืน</p>	<p>- ไม่มีการกลับมาบุกรุกที่สาธารณะคลองเป็ง</p>	<p>- รายงานการบุกรุกที่ สาธารณะ</p>
<p>๒. เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ การระบายน้ำในพื้นที่เขต พัฒนา</p>	<p>- การระบายน้ำในพื้นที่เขตพัฒนาคลองตัวขึ้น ร้อยละ ๘๐ เมื่อเทียบกับสถิติการระบายน้ำก่อนการดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง</p>	<p>- รายงานผลน้ำท่วมขังใน พื้นที่ถนนสุขุมวิท</p>

ข้อเสนอแนะ

1

การก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล.แบบดาดท้องคลอง คลองเป้ง เมื่อดำเนินการก่อสร้างเขื่อนแล้วเสร็จเต็มโครงการความยาวตลอดคลองแล้ว สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการไหลระบายของน้ำได้ดีแต่ก็ยังคงเป็นการแก้ปัญหาการเกิดน้ำท่วมขังได้เพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากระบบคลองระบายน้ำเป็นเพียงส่วนทำหน้าที่ลำเลียงน้ำออกจากพื้นที่เท่านั้นซึ่งระบบระบายน้ำที่ดียังคงต้องอาศัยองค์ประกอบของการระบายน้ำส่วนต่างๆ เช่น ช่องรับน้ำฝนบนถนน ระบบท่อระบายน้ำ และสถานีสูบน้ำที่มีประสิทธิภาพในพื้นที่ให้ไหลลงสู่คลองและระบายออกไปยังสู่แม่น้ำได้ดีต่อไป

ข้อเสนอแนะ

๒

การดำเนินการก่อสร้างเขื่อนกันดิน ค.ส.ล. ถ้าสามารถดำเนินการได้ครบทุกคลอง ๑,๑๖๑ คลอง ที่มีอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ก็จะทำให้คลองมีศักยภาพในการระบายน้ำได้เต็มประสิทธิภาพ อีกทั้งสามารถแก้ไขปัญหาการบุกรุกคลองสาธารณะของประชาชนได้ ยังสามารถแก้ไขทุเลาปัญหาอันเกิดจากน้ำท่วมขังในพื้นที่เนื่องจากน้ำฝนน้ำหลากและน้ำหนุนได้

ข้อเสนอแนะ

๓

ควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ให้ตระหนักรู้ถึงความสำคัญของคลองระบายน้ำ ลักษณะของปัญหา แนวทางในการแก้ไข ร่วมกันรักษาป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน

Thank You !

ขอบคุณครับ

ชุมชนที่บุกรุกคลองเป็ง

กำลังรื้อถอนชุมชนบางส่วน

คลองแบ่งส่วนที่รื้อถอนแล้ว

เขื่อน ค.ส.ด.แบบคาดท้องคลอง

เขื่อน ค.ส.ด.แบบคานท่อกคลอง

